

Boris Kagarlitskij i historiens ljus

Marxkistarkivet har publicerat ett stort antal uttalanden till försvar för den ryske marxistiske sociologen och krigsmotståndaren *Boris Kagarlitskij*, som nyligen frihetsberövades av ryska myndigheter för sitt motstånd mot den ryska invasionen av Ukraina:

[Svensk vänsterpress om arresteringen av Boris Kagarlitskij i juli 2023](#)

[Internationella uttalanden: Frihet åt Boris Kagarlitskij! Frihet åt alla ryska politiska fångar!](#)

Även denna samling innehåller texter som kräver att Kagarlitskij måste frigges, men till skillnad från de ovannämnda stöduttalandena, så innehåller de följande texterna även kritik, främst av hans märkliga syn på den ryska annekteringen av Krim 2014, som han faktiskt stödde. Men efter några år började han ändra sig och numera säger han att Ryssland bör dra sig tillbaka till gränserna före 2014.

Kagarlitskij är ett exempel på att marxister kan ha fel, tolka verkligheten felaktigt och dra felaktiga politiska slutsatser. Men utmärkande för en ärlig och konsekvent marxist är att hen kan ändra sig när det blir uppenbart att de gamla ståndpunkterna var felaktiga eller omständigheterna har ändrats så att de gamla ståndpunkterna inte längre är giltiga. Det faktum att Kagarlitskij har ändrat sig visar att han inte tillhör den alltför vanliga typen som inte vill erkänna misstag eller fel och därför värjer sig mot fakta som underminerar de gamla ståndpunkterna.

Tyvärr finns det många som sitter fast i positioner som inte längre är giltiga. Detta gäller i synnerhet många av dem som vant sig vid att se USA-imperialismen som mänsklighetens fiende nr 1, och att man därför alltid måste gå emot det som USA står för och företar sig. Alla övriga omständigheter filtreras bort. Man vill inte se att motsättningar ständigt utvecklas och förändras. Allt tolkas i termer av ”huvudmotsättningen” som varit oförändrad alltsedan Sovjetunionens sammanbrott. I fallet med Ukraina blir därmed logiken så här: Eftersom huvudfienden USA stödjer Ukraina med vapen så har Ukraina hamnat på fel sida om ”huvudmotsättningen” och därför kan man inte stödja Ukrainas kamp för sin frihet. Vad Ryssland står för och företar sig blir i det perspektivet ointressant.

Nedan återges 3 texter som belyser Kagarlitskijs politiska utveckling. Den första (från finska *Arbetarbladet*) ger en översiktlig bild. Den andra är ett utdrag ur en artikel som Kagarlitskij skrev i mars 2014 och där han uttalar sig gillande om annekteringen av Krim. Den sista är en artikel av en ukrainsk socialist som kritiserar Kagarlitskijs ståndpunkter under åren 2014-2017, men ändå stödjer honom idag.

Innehåll

Folke Sundman: Frige Boris Kagarlitskij!	1
Kagarlitskij: Ryssland annekterar Krim	3
Andriy Movtjan: Jag tillhör vänstern i Ukraina. Därför stöder jag Boris Kagarlitskij	5
Lästips – Kagarlitskij om kriget i Ukraina	8

Folke Sundman: Frige Boris Kagarlitskij!

Ur finländska *Arbetsbladet* 30 juli 2023

Den internationellt renommerade vänstersocialisten, sociologen, globaliseringskritikern och fredsaktivisten Boris Kagarlitskij (f. 1958) fängslades den 25.7.2023 av den ryska säkerhetstjänsten FSB. Orsaken var inledandet av förundersökningar angående hans påstådda kriminella handlingar för att "rättfärdiga terrorism". Han har placerats i Syktyvkar i republiken Komi där han tills vidare kan hållas fängslad till den 24 september.

Detta är förstås bara ett av många exempel på Putinregimens rätta ansikte som omvärlden fått beskåda under de gångna åren. Det är också ett led i upptrappningen av **Putins** repressalier av allt oliktankande efter midsommarincidenten med **Prigozjins** Wagnertrupper. Det kan väl också ses om en växande desperation från Putins sida. Envåldshärskaren kanske känner att marken börjat gunga under fötterna.

* * *

Boris Kagarlitskij är en rätt säregen profil i den brokiga skaran av ryska dissidenter.

Han har tvingats skaka galler både under **Brezjnevs**, **Jeltsins** och nu Putins tid vid makten. I sin ungdom medverkade han i en rysk illegal vänstertidskrift, och satt fängslad 1982-83. I oktober 1993 arresterades Kagarlitskij, då ledamot i Moskvas stadsfullmäktige, för en kort tid för protester mot Boris Jeltsin. Och nu var det Putins tur.

* * *

Ideologiskt tillhör han den marginella tradition av marxister som öppet började kritisera sovjetkommunismen under 1960-talet och vars främsta företrädare är **Roy Medvedev** (f. 1925). Han uteslöts ur det sovjetiska kommunistpartiet 1969 efter att hans mest kända verk *Let History Judge*, en genomgripande kritisk analys av Stalin och stalinismen, publicerades utomlands på engelska. Kagarlitskij har sedan början av 1990-talet varit med i försök att grunda vänsterpartier, i Moskvafullmäktige representerade han först Socialistpartiet och sedermera Rysslands arbetarparti, båda små partigrupper. Under sovjettiden stämplades han som trotskist, inte helt grundlöst får man väl säga. En av de marginella grupper som nu kräver hans frigivande är trotskistiska International Marxist Tendency, som i sin appell den 27.7.2023 bl.a. säger att Kagarlitskij's fängslande är en varning till alla vänster- och kommunistiska krafter som motsätter sig Putins reaktionära regim, och man behöver inte omfatta allt av hans politik för att kräva hans frigivande. Men jag funnit det enklast att kort och gott kalla honom vänstersocialist.

Poängen här är den att Kagarlitskij hör till de undantag i den ryska dissidentskaran som konsekvent kritiserat Brezjnev, Jeltsin och Putin från "vänster". Det har förstås också gjort honom till en kontroversiell person bland de ryska oliktankarna.

* * *

Kagarlitskij har gjort en erkänd akademisk karriär allt sedan slutet av 1980-talet. Han har av och till varit kopplad till institutet för komparativa politiska studier vid den Ryska akademien och varit lärare vid universitet och högskolor i Moskva. Under senare år har Kagarlitskij basat för Institutet för studier av globaliseringen och sociala rörelser.

Ett flertal av hans publikationer har utgivits på engelska, ett par av dem också på finska. Kritiken av sovjetkommunismen och den ryska autoritära kapitalismen och imperialismen har varit centrala tema. Likaså kritiken av globaliseringen och världssystemets politiska sned-

vridningar. Kritiken av USA:s internationella politik och den amerikanska kapitalismen har varit föremål för minst lika ettrig kritik som hans eget hemland.

Med denna gedigna akademiska bakgrund har han också varit en central aktör under 2000-talet bl.a. i Världens socialforum.

* * *

Kagarlitskij har också varit en engagerad fredsaktivist allt sedan slutet av 1980-talet, då han bl.a. hörde till de sovjetiska dissidenter som knöt kontakter med den obundna europeiska rörelsen för kärnvapenedrustning, END.

Han deltog i det stora END-konventet i Helsingfors och Tallinn 1990, som den finländska fredsrörelsen stod värd för. Följande år, i augusti 1991, ordnades motsvarande evenemang i Moskva med Kagarlitskij som en av de centrala ryska deltagarprofilerna. END-konventet i Moskva fick ju en speciell symbolisk framtoning genom att det avslutades dagen före det famösa Janajev-kuppförsöket inleddes i Moskva. Med kända historiska följder.

Det var på de här konventen jag fick min första personliga beröring med Boris Kagarlitskij. Fortsättning följde bl.a. på hösten 1994, då Hundras kommitté gjorde ett politiskt studiebesök till Moskva, organiserat av den kända ryska fredsaktivisten **Tair Tairov**. Vår delegation hade då ett långt samtal med Kagarlitskij om läget och framtidsutsikterna i Ryssland. Hans iakttagelser och konklusioner då – för snart trettio år sedan – var övervägande pessimistiska. Hans kritik av den dåtida ryska ”rövarcapitalismen” var kompromisslös. Men särskilt bedrövad var han över de ryska demokratisträvandenas skröplighet och civilsamhällets bräcklighet. Allt sådant där den senare utvecklingen har besannat hans kritiska förutsägelser.

* * *

Under senare år Kagarlitskij också aktivt deltagit i debatten om krig och fred, globalt men i synnerhet om Ryssland och Ukraina. Han har vidhållit sin grundläggande kritiska hållning till all stormaktspolitik och militär upprustning i den anda som END representerade under 1980-talet.

Men han har också tagit konkret ställning till det som hänt sedan 2014 i Ryssland och Ukraina. Han kritiserade öppet den sk. Majdan-kuppen i Kiev år 2014, som banade vägen för den nuvarande ukrainska regimen. Men efter Rysslands brutala anfall mot Ukraina den 24.2.2022 har han tveklöst sällat sig till kritikerna av det ryska angreppskriget.

Jag publicerade under hösten 2022 en artikel i *Arbetarbladet* och *Fredsposten* med rubriken *Tankar i krigets skugga*.¹ Där hänvisade jag bl.a. till ett aktuellt uttalande av Kagarlitskij, där han bl.a. konstaterade att de härskande klasserna i väst och Ukraina delar ett visst ansvar för kriget med Putins regim, men det är Putin som är den primära faktorn bakom krisen. Han ansåg också att avsättandet av Putin är en förutsättning för en hållbar lösning av krisen. Men han talade också för ett snabbt slut på kriget och vapenvila. Han ställde emellertid ett villkor för vapenvilan: Ryssland bör dra tillbaka sina trupper till ställningarna före den 24.2.2022.

Han har på det här årets sida fortsatt med utspel om fredssträvandena för att få ett slut på kriget. Hans senaste förslag är en vidareutveckling av tankarna för ett år sedan, och kan sammanfattas i fyra punkter:

- ett eldupphör av båda sidor,
- ett slut på de utländska vapenleveranserna åt både Ukraina och Ryssland,

¹ <https://demokraatti.fi/tankar-i-krigets-skugga>

– Ryssland bör dra tillbaka sina trupper till ställningarna/gränserna före den 1 februari 2014, och

– en utplacering av FN:s fredsbevarande trupper på de områden som Ryssland avträder som en del av avtalet.

Vi kan diskutera realismen i det här förslagspaketet, och bl.a. i vilken ordningsföljd och genom vilken typ av process det kan verkställas. Att de milsvida överskrider de gränser Putinregimen kan tolerera i den ryska politiska ”debatten” är emellertid uppenbart.

* * *

Kagarlitskij har nu lagts till den långa listan av politiska fångar i Putins Ryssland som omedelbart bör frigges. Mitt debattinlägg avslöjar säkert att fängslandet av just Boris Kagarlitskij har berört mig djupt på det personliga planet. Jag bestrider inte min partiskhet i det här fallet.

Men jag hävdar att det finns ett allmännare argument för att lyfta fram just fallet Kagarlitskij. Det är personer med hans åskådning, integritet och kapacitet Ryssland så trängande behöver för att hålla perspektivet om ett framtida demokratiskt Ryssland vid liv.

Kagarlitskij: Ryssland annekterar Krim

Följande är ett utdrag ur en artikel som Kagarlitskij skrev kort efter annekteringen av Krim. Utdraget följs av en kommentar.

Ryssland annekterar Krim

24 mars 2014 – ledare, [Rabkor](#) (Arbetarkorrespondent) – – Nej, det är inget misstag. Den 18 mars annekterade Ryssland Krim. Det fanns inga lömska planer eller imperialistiska ambitioner inblandade. Men det fanns en situation som utvecklades spontant, tillsammans med den vanliga, vardagliga villigheten hos Krimbossarna, som såg en unik chans i den rysk-ukrainska krisen.

Med den ukrainska staten på randen till kollaps efter president Janukovitjs flykt från Kiev var myndigheterna i Kreml förstäligt nog angelägna om att skydda sina intressen och stärka sin ställning, men det mesta de räknade med var att förvandla Krim till en andra transnistrisk enklav eller en Norra Cypern-republik – det vill säga ett de facto ryskt protektorat med formell självständighet.

Men i Sevastopol och Simferopol beslutade myndigheterna annorlunda. Krimledarna utnyttjade förvirringen och oordningen i Moskva och Kiev och utarbetade sin egen agenda. Under några dagar tog de flera oåterkalleliga steg. Perioden före folkomröstningen minskades till ett minimum för att förhindra att både de ukrainska och de ryska myndigheterna skulle hunna orientera sig. Kreml fick en gåva som man inte kunde säga nej till. Efter att ha satt propagandependeln i svängning, och mitt i ett patriotiskt uppsving i Ryssland, kunde våra härskare helt enkelt inte säga ”nej”, när Krim officiellt krävde förening med Ryssland. Och så blev det.

Den viktigaste skillnaden mellan informell kontroll över territoriet och en officiell förening låg i det faktum att Moskva därefter skulle bära ansvaret för allt som hände på halvön, särskilt på materiell nivå. De ryska myndigheterna är nu skyldiga att ta hand om pensioner, vägar och löner för statsanställda och tilldela pengar direkt till Krim från den federala budgeten.

Inte särskilt överraskande började Internet omedelbart innehålla skämtsamma överklaganden från andra ryska provinser, vars invånare också ville bli annekterade till Ryssland på samma villkor som Krim. Budgetunderskotten i dessa provinser ökar ständigt, och den federala statskassan tar mycket mer pengar från dem än de delar ut. Den liberala pressen förutspår i sin tur allmän ruin till följd av kostnaderna för att inreda det nya territoriet.

Värdefullt förvärv

Sanningen är att Krim är ett ytterst värdefullt förvärv både strategiskt och ekonomiskt. För vilket land som helst öppnar territoriell expansion nya möjligheter – för en utvidgning av den inre marknaden, skattebasen, kompetensbasen och naturresurserna. Det är ingen tillfällighet att så många krig har utkämpats om denna halvö, och det var inte av en slump som de gamla grekerna, bysantinerna, genuesarna och turkarna etablerade utposter där. Förutsatt att frågor hanteras kompetent finns det potential på Krim för utveckling av turism, jordbruk, vinodling och många andra sektorer. Men det är avgörande att ”ärenden hanteras kompetent”. Det finns inga garantier för att den ryska administrationen, i huvudsak bara en täckmantel för korrupt självstyre av lokala byråkrater, kommer att visa sig vara effektivare än ukrainskt styre. Samtidigt är en nyckelförutsättning för att förverkliga Krims potential inom Ryska federationen just att relationer av solidaritet och grannskap upprätthålls med Ukraina.

Den ukrainska staten kommer att tjäna på detta också, eftersom den nu kan leverera el, vatten och andra resurser till Krim till internationella priser; Ukraina har alltså en förhandlingshävstång för att kompensera för sitt beroende av ryska råvaror och gas. Men för att dessa ess ska kunna anställas måste det finnas en stabil och flexibel regering i Kiev – och väntan på detta kommer sannolikt att bli väldigt lång.

När Nikita Sergejevitj Chrusjtjov överlät Krim till Ukraina, motiverades han inte alls av någon personlig ”nyck”, utan av helt praktiska ekonomiska överväganden. Med tanke på transportlogistik, energiförsörjning och till och med försäljning av sina produkter var Krim starkt kopplat till Ukraina. Dessa ekonomiska överväganden stod i motsättning till historisk-kulturella och etniska realiteter, men det gjorde dem inte mindre talande. Dessutom var det ingen slump att Krim med alla dessa problem och motsägelser klarade sig bra inom det oberoende Ukraina i mer än två decennier. Halvön hamnade i strid med Ukraina inte så mycket för att Krimborna fann livet inom ramen för den ukrainska staten särskilt dåligt, utan på grund av den ukrainska statens gradvisa kollaps.

På ett fullkomligt rationellt sätt resonerade halvöns befolkning att det ryska styret, med alla dess brister – som invånarna på Krim ingående kände till – ändå var bättre än det kaos och kollaps som drabbade Ukraina.

Detta gällde särskilt eftersom Moskva nu var tvunget att göra halvön till ett slags skyltfönster för den nationella ekonomin. Det var för att de förstod detta som Krims ledare förkastade den ”transnistrisk” variant som Moskva erbjöd dem, och när Kreml konfronterades med ett fullbordat faktum, tvingades Ryska federationens ledning att anta den lösning som Krimhövdingarna ville ha. Aksenov och Chaly bör ges full ära för deras svek; de gjorde en lysande seger över både Kiev och Moskva. Nu kommer resurser att börja flöda in på Krim.

.....

Översättning: Martin F

Hela artikeln finns här (på engelska): <https://links.org.au/boris-kagarlitsky-crimea-annexes-russia>

Kommentar

I artikeln ovan levererar Kagarlitskij en förvånansvärt idylliserande beskrivning av annekteringen av Krim. Han tycks tro att Kreml inte hade något med saken att göra, utan att det hela drevs fram av proryska element på Krim, utan någon påverkan från Kreml, som bara togs på sängen av ”Krimbossarna”.

I själva verket var ockupationen av Krim och det senare separatistupproret planerat och styrt av Moskva från allra första början, och i Krimfallet deltog rysk trupp (bl a fallskärmsjägare)

från allra första stund. Operationen var föranledd av att den proryske ukrainske presidenten Janukovitj tvingades avgå (att han låg illa till stod klart redan i december 2013) och Kreml ville se om sitt hus.²

Kagarlitskij var således för annekteringen av Krim och han fortsatte att skriva artiklar som drev samma linje. Han kritiserades också en hel del för detta. Detta är givetvis en ful plump i hans CV. Men till hans försvar hör att han till slut senare ändrade sig och anser nu att Krim bör återföras till Ukraina.³

Följande artikel tränger in djupare i den problematiken.

Andriy Movtjan: Jag tillhör vänstern i Ukraina. Därför stöder jag Boris Kagarlitskij

Ur *Links International Journal of Socialist Renewal*, 3 augusti 2023 (Först publicerad av *Open Democracy*)

[Andriy Movtjan är en ukrainsk vänsteraktivist och analytiker. Sedan 2014 är han bosatt i Spanien, där han fått politisk asyl efter att ha blivit utsatt för fysiska attacker av yttersta högern i Ukraina.]

Den ledande ryske vänstern Boris Kagarlitskij riskerar upp till sju års fängelse⁴, anklagad för att ”främja terrorism”, trots att det står klart för var och en – inklusive anhängare till Vladimir Putin och hans aggression i Ukraina – att han arresterats för att han satt sig upp mot kriget.

Kagarlitskij är kanske den mest framstående marxisten i den post-sovjetiska sfären, med stort renommé i akademiska och politiska kretsar i och utanför Ryssland. Den 25 juli blev han arresterad efter att i ett inlägg på sociala medier sagt att attacken på den ryska bron över till Krim i oktober 2022, som tros ha varit ett verk av Ukraina, var förståelig ”från militär utgångspunkt”. Hans fall är bara ett av flera hundra där polisen slagit till mot ryska krigsmotståndare.

Arresteringen av honom har väckt en het debatt om solidaritet – och huruvida Kagarlitskij förtjänar någon sådan med tanke på tidigare ställningstaganden från honom.

Den nu 64-åriga Kagarlitskij inledde sin bana i slutet av Sovjettiden som dissident på vänsterkanten och underjordisk marxist. Han är kanske den ende från den gruppen som blivit allmänt känd i Ryssland och den närliggande regionen efter Sovjetunionens fall och som samtidigt behållit sin socialistiska övertygelse. Flera generationer har tagit del av Kagarlitskijs böcker och föreläsningar och hans bedömning av den politiska utvecklingen i post-sovjetiska länder blev riktmärken för västliga observatörer. Han blev något av en symbol för den ryska vänstern.

Att Kagarlitskij öppet tog avstånd från den fullskaliga invasionen av Ukraina kom därför med nödvändighet att irritera de ryska makthavarna. Arresteringen av honom visar att till och med

² För en kortfattad redogörelse för Majdan-upproret och de vanligaste fördomarna om detsamma, se [Med historien som fiende – ordföranden i Sveriges Fredsråd](#). För en utförligare historik över Majdanupproret, se [Peter Johnsson: Majdanupproret 2013-14](#), och om annekteringen av Krim och separatistupproret i östra Ukraina, se [Annekteringen av Krim och upproret i östra Ukraina 2014](#).

³ En intressant detalj är Kagarlitskijs kommentar till Chrusjtjovs beslut att överföra Krim till Ukraina, som han menar var föranlett av ”praktiska ekonomiska överväganden”, vilket Putin inte håller med om.

⁴ <https://www.euronews.com/2023/07/27/prominent-kremlin-critic-boris-kagarlitsky-detained-for-calling-for-terrorism-online>

internationellt kända offentliga intellektuella, med kontakter på hög politisk nivå, inte går trygga för repressionen.

Stödde Rysslands annektering av Krim

Men Kagarlitskij syn på kriget i Ukraina har inte hela tiden sett likadan ut. Efter Euromajdan-revolten var han en hängiven anhängare till den ryska annekteringen av Krim och de pro-ryska separatistströrelserna i Donbas och såg i dem vissa progressiva, ”antiimperialistiska” drag.⁵

Som han uttryckte det 2015: ”*Novorossija* [Nya Ryssland] är inte något projekt, utan en rörelse, en dröm, ett allmänt mål.”⁶ Hans webbsajt, *Rabkor*, följde upp med att skriva att ”enda sättet att få stopp på inbördeskriget i Ukraina är [att Kiev erkänner] att man förlorat kriget mot det upproriska sydost”, dvs de ”folkrepublikerna” i Donbas.⁷

Många som varit förtrogna med hans verk hade svårt att tro sina ögon inför den sortens artiklar – det såg ut som om författaren ersatts av någon helt annan.

Kagarlitskij blev en återkommande gäst på statstelevisionen, där han kommenterade den ryska militärens operationer i Donbas. Den krets han omgav sig med dominerades nu av personer med kopplingar till Rysslands sk ”patriotiska vänster”, ofta med konservativ och imperialistisk grundsyn.

De slutsatser Kagarlitskij drog från världssystemsteorin (ett analytiskt ramverk som betonar de långsiktiga politiska och ekonomiska tendenserna vid sidan av nationalstaterna) stod i samklang med den ryska statens expansionistiska mål.

Om man utmålar internationell politik som enbart en motsättning mellan den globala periferin och det globala centrum är det inte svårt att framställa kriget i Donbas 2014/15 som en av grunderna till denna konflikt. Med den analysen blev Ryssland (till och med omedvetet) ett slags avantgarde i den antiimperialistiska kampen, som påstods vara till nytta för det Globala syd och dess strävan att frigöra sig från Västs hegemoni.

Kagarlitskij uttryckte även förhoppningen att den ryska regimen, under trycket av nya historiska utmaningar, skulle sätta stopp för nyliberalismen och förvandlas till ett mer progressivt system. Men när det framgick att detta var orealistiskt, och att ett sådant synsätt bara fungerade som ett vänsteralibi för Putins regim och dess imperieäventyr började han revidera sina ståndpunkter.

Ny kurs

2017 började en förändring ske av Kagarlitskij politiska värderingar i och med att det politiska livet i Ryssland åter blev ”intressant”. Han tycks ha insett att han hamnat i sällskap med en ganska obehaglig skara och att det var dags att kasta loss – i riktning mot den ryska oppositionen, ett betydligt mer naturligt tillhåll för honom som representant för den progressiva ryska intelligentsian.

Han hamnade därmed på kollisionskurs med politiskt konservativa, som applåderade den ryska polisens ondskefulla tillslag mot ungdomliga protester.⁸ Skarpa kommentarer om att Rysslands högsta företrädare, inklusive den högste ledaren själv, måste störtas började komma

⁵ Vi har översatt ett utdrag ur den första artikeln (från 24 mars 2015), där Kagarlitskij okritiskt kommenterar annekteringen

⁶ <https://knigogid.ru/books/1335332-levaya-politika-rossiya-ukraina-novorossiya/toread/page-4>

⁷ <https://rabkor.ru/columns/debates/2014/06/19/emptiness/>

⁸ <https://www.opendemocracy.net/en/odr/russia-s-latest-protests-are-no-child-s-play/>

från hans sida. Kagarlitskij gick också in för att avslöja Putins påståenden om Ryssland som ett ”belägrat fort” som enbart löjeväckande undanflykter från en korrupt regim.

2020 stödde han de enorma anti-Lukasjenka proteserna i Belarus⁹ och uppmanade ryssarna att ta lärdom av sina grannar. 2021 stödde han protesterna till försvar för oppositionsledaren Alexej Navalnyj,¹⁰ som anhölls vid återkomsten till hemlandet, och krävde hans frigivning.

Den avsmak Kagarlitskij kände för det rådande systemet och Putin som person hade nu vuxit till den grad att han ägnade långa inslag på sin *Rabkor* YouTube kanal åt diskussioner om presidentens hälsotillstånd. Han dolde inte sin förhoppning att det inte skulle behövas någon lång ”väntan”.

Den 24 februari 2022 inledde den ryska armén sin fullskaliga invasion av Ukraina. Kagarlitskij tog omedelbart klar ställning mot den ryska aggressionen och kallade den ett ödesdigert äventyr av en regim dömd att falla.

Tillfrågad om vad som fått honom att ändra uppfattning om Ukraina svarade Kagarlitskij: ”Offret kan vara en skum person, men det är ändå ett offer. Polen på 1930-talet var en ytterst reaktionär stat, men när Tyskland invaderade utsattes man för aggression och hade all rätt till stöd och sympatier i sina försök att slå tillbaka attacken.” Han tvekade inte att jämföra Ryssland med historiens värsta angripare.

Efter invasionen har Kagarlitskijs *Rabkor* YouTube kanal och webbsajt publicerat material mot kriget från marxistisk utgångspunkt med den ryska vänstern som adressat snarare än den liberala publik som oppositionella medier traditionellt riktar sig till. Andra motståndare till kriget inom vänstern, och till och med liberaler, började få utrymme på Kagarlitskijs streamingtjänster – personer som för åtta år sedan tillhört motståndarlägret.

Som en annan anti-krigsbloggare, Alexander Sjtrefanov, konstaterat blev Kagarlitskijs verksamhet farlig för de ryska makthavarna eftersom de blev en samlingspunkt för ett brett spektrum av motståndare till kriget – och framför allt för dem som stannat kvar i Ryssland.

2022 utpekade regimen honom som ”utländsk agent”, en vink om att det kanske var dags att lämna landet. Han bestämde sig för att stanna – trots stor risk för att hamna i fängelse, och nu har så också skett. Helt klart var detta ett mycket modigt och hedersamt agerande.

Anti-krig, anti-Putin

Har Kagarlitskij tagit avstånd från sina tidigare ståndpunkter? Troligen inte. Han håller fast vid teorin om ”den absoluta händelsen”, dvs att varken nackdelar eller förtjänster med tidigare ställningstaganden har någon betydelse inför en kris av den karaktär Rysslands krig mot Ukraina innebär. Vad som däremot räknas är ens egen attityd och agerande.

Kagarlitskijs inställning är rent praktisk. I stället för att utesluta potentiella allierade utgår han från att enheten mot ”den absoluta händelsen” måste vara öppen och inkluderande.

Kagarlitskijs mediaaktivitet sedan februari 2022 har bidragit till tusentals ryssars motstånd mot kriget. Det kan vara så att hans hållning 2014 och 2015 gjort det lättare för honom att nå mer försiktiga patrioter, som någon med ett ”idealiskt” förflutet och helt oklanderliga åsikter aldrig hade kunnat påverka.

Kanske stödde han en tid delar av den patriotiska vänstern i Ryssland som är ute efter territoriell expansion. Men ingen annan inom vänstern har gjort mer för att planera en enda tanke hos tusentals ryssar: att Putinregimen är kriminell, att invasionen av Ukraina är kriminell, att den inte går att försvara, att man måste göra motstånd mot den.

⁹ <https://www.opendemocracy.net/en/odr/many-people-belarus-change-has-already-happened/>

¹⁰ <https://www.opendemocracy.net/en/odr/how-moscow-protested-support-alexey-navalny-2021/>

En del vill fortfarande inte förlåta honom för tidigare felsteg, men nu sitter han arresterad för uppriktigt motstånd mot kriget, för att ha satt sig upp mot kriget. Av bara det skälet förtjänar han internationell solidaritet.

Kampanjen för frigivning av honom är viktig också av andra skäl. Utan någon rörelse mot kriget i själva Ryssland kommer det att bli mycket svårt, rent av omöjligt, att få stopp på kriget i Ukraina. Det ryska samhället är, förstås, långt ifrån idealiskt, men bara i detta samhälle med alla sina brister, med ett folk med alla sina brister, med sin historia fylld av brister, kan någon rörelse mot kriget och mot regeringen uppstå.

Alla som hämmar denna rörelse åstadkommer bara skada. I ett och ett halvt år har Kagarlitskij ökat dess möjligheter.

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips – Kagarlitskij om kriget i Ukraina

[Eviqt krig: från Putin till Peter och tillbaka](#) (juli 2022)

[Putins krig går sämre än det verkar](#) (augusti 2022)

[”Folk kommer inte att kämpa för den här regimen”](#) (augusti 2022)

[Om krigets ettårsdag – hur mycket längre kan detta pågå?”](#) (mars 2023)

[En seger för Putin vore det värsta som kan drabba Ryssland](#) (maj 2023)

[En vädjan till mina progressiva vänner i väst: Sluta hjälpa Putin med era försonliga och tvetydiga uttalanden](#) (maj 2023)